POTOPA

Napsal: Henryk Sienkiewicz — Velký historický román

— Jinak ho odtud odstavovati bude netolik Litva, ale celá Republika.

— A první nás varoval před Vřešovičem.

— Jeho zásluhou jsme brány v čas uzavřeli a přípravy k obraně provedli!

— On prvního Švéda z luku zastřelil!

— A kolik jich ranami z děl pobil? A kdo založil de Fossis-e?

— A ono ohromné dělo! Nemá mezi strachu ze zítřejšího útoku — kdo to způsobil?

— Každý nechť ho se ctí vzpomíná a oslavuje kde může jméno jeho, aby se podle spravedlnosti stalo — řekl kněz Kordecki — a nyní věčné odpočinutí raříž mu dáti, o Pane!

— A světlo věčné ať mu svítí odpovídali všichni sborem.

Leč Czarniecki dlouho se ne mohl upokojiti, mysl jeho ustavičně se vracela ku Kmiticovi.

— To vám pravím, pánové — bylo v něm cosi takového, že ač jako prostý voják sloužil, hned velení samo do rukou mu vkloužilo. Až mi bylo divno, že tolik mimovolně poslouchali takového mladíka. On velel vlastně na hašte-a já sám jsem poslouchal. Kdybych to byl aspoň věděl, že to je Kmitic.

— Avšak to mi je s potěšením, řekl pan měník sieradský, že se Švédové jeho smrti nepochlubili.

Kněz Kordecki pravil s povzdechem:

— Prach ho zajisté při výbuchu na místě roztrhal.

— Dal bych si ruku utnouti, kdybych tím způsobil, aby žil. Ale že by se takový Kmitic dal prachem vyhodit do povětří!

— Dal život svůj za životy naše! odpověděl kněz Kordecki.

— To je jisto — dodal pan měník, že bychom tak vesele na zítřek nemysleli, kdyby ono dělo ještě na náspech ležela.

— Zítra nám Bůh dá nové vítězství! řekl Kordecki, neboť archa Noemova nemůže utonouti v potopě.

Tak spolu rozmlouvali v předvečer božího narození a potom se rozešli, mnichové do kostela, vojáci na stráže při zdech a při branách. Leč velká opatrnost byla zbytečná; i ve švédském táboře bylo nerušené ticho. Také se oddali odpočinku a rozjímání, neboť i pro ně blížil se nejslavnější ze svátků.

Noc byla překrásná. Roje hvězd svítily na obloze, měníce se do modra a do růžova. Měsíčné světlo zbarvovalo na zeleno zasněženou krajinu. Vítr nevanul, i bylo takové ticho, jakého od počátku obležení pod klášterem nebylo.

O půlnoci zaslechli švédští vojáci z výšin tvrze lahodné zvuky varhan, potom přidaly se ke zvukům těm hlasy lidské a hlasy zvonů a zvonků. Radost, důvěra a veliký klid byly v těch zvucích, a tím větší pochybnosti, tím větší pocit slabosti stísňoval srdce švédská.

Vojáci pluků Zbrožkova a Kalińského, neptajíce se o dovolení, šli až pod samy hradby.

Nebyli puštěni dovnitř z obavy před nějakým záludem, leč dovoleno jim, aby stáli blízko u hradeb. Jedni klekali na sněhu, jiní kývali žalostně hlavami, vzdychajíce nad svým osudem, nebo se bili v prsa, slibujíce nápravu, a všichni naslouchali s rozkoší a se slzami v očích hudbě a písním podle starého obyčeje zpívaným.

Strážníci hradeb, kteří nemohli jíti do kostela, počali také zpívati, a brzy rozléhala se kolem celých hradeb koleda:

V žlabě leží,
kdo poběží
koledovat malému...

Následujícího dne ohlušil hukot děl po poledni všecky jiné hlasy. Nárazy rázem se rozhoupaly, země třásla se v základech, ve kostelní střechu litaly opět těžké koule, bomby, granáty, pochodně do rour vetknuté, roury, jež vylévaly déšť roztaveného olova, pochodně prosté i smolné, provazy hořící. Dosud nebyla nikdy paľba tak nepřetržitou, nikdy vina ohně a železa nevalila se tak prudce na klášter, leč mezi švédskými děly nebylo již děla ohromného, jež sa-

mo jediné mohlo rozdrtiti zdi a učiniti průlom k útoku potřebný.

Ostatní oděžení byli už tak zvyklí palbě, každý tak věděl, co mu činiti jest, že bez velení obzna vedena byla obvyklým pořádkem. Na ohen odpovídáno byla ohněm, na koule koulemi, jenom že lépe, mitrovými, v kleru vystřelovanými.

Pod večer vyjel Mueller, aby při posledních paprscích zapadajícího slunce prohlédl následky paľby, a pohled jeho padl na věže, které kliníne na obloze se rýsovaly.

— Ten klášter věčně věkuv státi bude! zvolal v rozčilení.

— Amen! odpovědělo klidně Zbrožek.

Večer sešli se důstojníci ve hlavním stanu opět ku poradě, jež ještě posupnější než jindy. Zahájil ji sám Mueller.

— Denní útok — řekl — neměl žádného výsledku. Prach nám dochází, lidu nám polovina byla zmařena, zbytek je rozmrzen, jeho pak porážku, nikoli vítězství očekává. Zásob již nemáme, posily se vidíti nemůžeme.

A klášter stojí neporušen jako v první den obléhání! dodal Sadovský.

— Co nám zbývá?

— Hanba.

— Dostal jsem rozkazy — řekl generál — abych brzo obléhání ukončil nebo ustoupil a abych se do Prus odebral.

— Co nám zbývá? opakoval kníže Hessenský.

Všecky oči obrátily se na Vřešoviče; ten řekl:

— Zachrániti čest!

Krátký posměch, přervaný, podobný zaskřípění zubů, vyrazil z Muellerových úst, kterého zvali Foliocertem.

— Pan Vřešovič chce nás učiti jak lze křísiti mrtvé! — řekl.

Vřesovič se tvářil, jakoby neslyšel.

— Čest zachránili jen ti, kteří padli! řekl Sádovský.

Mueller pozbýval chladnokrevnosti:

— A ten klášter stojí tam ještě! Ta Jasná Hora! Ten kurník? A já jsem ho nedobyl? My odstupujeme? Jsou to čáry? Může to být?

— Ten klášter, ta Jasná Hora stojí tam ještě — opakoval slovo za slovem kníže Hessenský — a my ustupujeme — poražení!

Nastalo ticho, zdálo se, že údce i jeho podřízení nacházejí jakous divokou rozkoš v tom, že si připomínají vlastní pokoření a banbu.

Náhle ujal se slova Vřešovič, mluvil zvolna, kladl na každé slovo důraz:

— Nejednou se stalo — řekl — ve všech vojnách, že se obléhaná pevnost od dalšího obléhání vykoupila a obléhatelé odcházeli jako vítězové, neboť ten, kdo skládá výkupné, již tím za přemoženého se prohlašuje.

Důstojníci, kteří zprvu s pohrdou a odmítavě slovům těm naslouchali, poslouchali nyní bedlivěji.

— Nechť nám klášter složí jakékoliv výkupné, pokračoval Vřešovič, nikdo pak neřekne, že jsme ho dobýt nemohli, nýbrž uvěří každý, že jsme ho dobýti nechtěli.

— Ale jenom zdali oni se k tomu odhodlají? zeptal se kníže Hessenský.

— Hlavu svou v sázku dávám, odpověděl Vejhard, ba více, svou vojenskou čest!

— Může být! řekl náhle Sádovský. Jsme syti toho obležení, ale mají ho do syta i oni. Co o tom myslí vaše důstojnost?"

Mueller obrátil se k Vřešovičovi.

— Nejednou těžkou, těžší než kdykoliv v životě, chvíly způsobily mi vaše rady, pane hrabě, a však za tuto poslední vám děkuji a vděčnost k vám zachovám.

Všecka prsa oddechla si volněji. Nemohlo skutečně jíti už o nic jiného, než o čestné odstoupení.

Následujícího dne, v den sv. Štěpána, shromáždili se důstojníci do jednoho, aby vyslechli odpověď kněze Kordeckého na Muellerův list, který obsahoval návrh výkupného a který ráno byl do tvrze poslán.

Dlouho čekali. Mueller předstíral veselost, ale nucenost byla patrna v jeho tváři. Nikdo z důstojníků neobstál na místě. Všecka srdce bila nepokojně.

Kníže Hessenský a Sádovský potichu rozmlouvali.

— Co myslíte, pane? Shodnou se? zeptal se kníže.

— Vše mluví pro to, že se shodnou. Kdo by se nechtěl zbaviti takového — buď jak buď — nebezpečí za cenu několika tisíc tolarů, zvláště když mniší světské ctižádosti ani vojenské slávy nedbají, nebo aspoň dbáti nemají. Bojím se jen, zdali generál příliš mnoho nežádal.

— Mnoho-li žádal?

— Čtyřicet tisíc tolarů od mnichů a dvacet od šlechty. Na, v nejhorším případu budou chtíti smlouvat.

— Ustupme, pro Boha, ustupme! Kdybych věděl, že peněz nemají, raději bych jim ze svého půjčil, jen abychom třeba zdánlivě se ctí odešli.

— A já pravím vaší knížecí milosti, že jakkoliv uznávám tentokrát Vřešovičovu radu za dobrou a věřím, že pošlou výkupné, jsem znepokojen takovou horečkou, že bych dal přednost desíti útokům před tímto očekáváním.

— Ú! Máte pravdu, pane. Ale ten Vřešovič přece to může přivésti vysoko . .

Treba na šibenici.

Rozmlouvající nehodili. Hraběte Vejharda čekal osud horší než smrt na šibenici.

Než nyní jim hukot výstřelů přerušil další rozmluvu.

— Co je to? Výstřely z pevnosti? vykřiknul Mueller.

A vzchopiv se jako pominutý, vyběhl z jizby.

Vyběhli všichni za ním a naslouchali. Ohlas pravidelných salv skutečně svědčil o tom, že střílejí ve tvrzi.

— Pro Boha, co to má znamenat? Bijou se uvnitř? Či co se to děje? — volal Mueller — nerozumíme tomu.

— Vyložím to vaší důstojnosti — řekl Zbrožek. Dnes je svatého Štěpána, jmeniny pánů Zamoyských, otce i syna. Střílejí jim na počest.

Volání "Vivat!" zaslechli nyní a nově salvy.

— Prachu mají dost! řekl Mueller zasmušile. To je pro nás nové znamení.

Leč osud neušetřil ho jiného, velmi bolestného znamení. Vojáci švédští byli už tak rozmrzení a tak na duchu sklesli, že při výstřelech z tvrze se ozývajících stráže stojící u prvních náspů ve zděšení svá místa opouštěly.

Mueller viděl, kterak pluk výborných střelců smalandských v zmatku se utekl až k jeho bytu; slyšel také, jak důstojníci při pohledu na ten zjev opakovali:

— Je čas! Je čas odstoupit. — Svrchovaný čas!

Leč zvolna se vše upokojilo. — Zůstal jenom tísnivý dojem. Vůdce i podřízení velitelé vešli opět do jizby, čekali, čekali netrpělivě, ano i nehybná tvář Vřešovičova jevila neklid.

Konečně řinčení ostruh se rozlehlo po předsíni, i vešel trubač všecek zarudlý mrazem, maje vousy pokryty jinovatkou.

— Odpověď z kláštera! řekl, podávaje větší balíček, ovinutý barevným šátkem a svázaný provázkem.

Muellerovi zachvěly se poněkud ruce, raději provázel přeřízl, než aby ho rozvazoval. Mnoho očí upřeno bylo na balíček. Důstojníci tajili dech.

Generál odvinul jeden šátek, druhý, třetí, odvinoval stále spěšněji, až konečně, na stůl vypadl balíček oplatků.

Zblednul — a ačkoliv nikdo nepotřeboval objasnění a výkladu, co se nacházelo v šátku, — řekl:

— Oplatky! . . .

— Nic více? zeptal se kdosi z davu.

— Nic více! opakoval jako ozvěna generál.

Ticho bylo rušeno toliko hlasitým dechem, časem ozvalo se zaskřípění zuby, zařinčení šavlí.

— Pane Vřešoviči! řekl konečně Mueller strašným, zlověstným hlasem.

— Už ho zde není! odpověděl jeden z důstojníků.

A opět bylo ticho.

Za to v noci nastal veliký ruch v celém táboře. Sotva denní světlo pohaslo, bylo slyšeti hlasy povelů, přejíždění značných oddílů jízdy, zvyk pravidelných kroků pěchoty, řinčení kol, řachot převážených děl, drnčení železa, zejména řetězů, šumot, hluk, vření.

— Chystají se k novému útoku? říkali si strážníci u bran.

Leč neviděli nic, neboť z večera se zamračilo a hojné padal sníh.

Husté chumáče sněhu zastíraly svět. Asi o páté hodině z rána utichly veliké hlasy, sněžilo stále více. Sníh pokrýval celý klášter i kostel, jako by chtěl ukrýti je před zraky útočníků a zachrániti před ohnivými koulemi.

Konečně počalo svítati, a zvonek volal k jitřní mši, když vojáci stojící při jízdní bráně, slyšeli zdání koně.

Před branou stál sedlák všecek zasypaný sněhem, za ním bylo viděti na cestě nízké, malé sané dřevěné, do nichž zapřažena byla suchá, sešlá kobyla.

Sedlák mnul si ruce, přešlapoval z nohy na nohu a volal:

— Lidé! Kde jste kdo? Otevřte!

— Kdo je to? ptali se z tvrze.

— Našinec, ze Dzbora. Přivezl jsem pánům zvěřinu.

— A jak to, že tě Švédové pustili?

— Jací Švédové?

Vždyť klášter obléhají!

Oh! už tu není žádných Švédů!

— Chval každý duch Hospodina! Odešli?

— Je už za nimi zasypána stopa! . . .

Než dopověděl, zarojilo se na cestě množství sedláku, jedni přišli pěšky, jiní jeli koňmo, byli mezi nimi i ženy — a všichni volali z daleka:

— Švédové jsou pryč! Jsou již pryč!

Šlo to Věluně.

— Otevřte brány! Ani člověka není v táboře.

— Švédové odešli, voláno bylo po hradbách, a zpráva jako blesk se rozšířila.

Vojáci sběhli se ke zvonům a zvonili jako na poplach. Kdo žil, vyběhl z cel, z bytů a z kostela.

Zvěst ozývala se stále. Nádvoří naplnilo se mnichy, šlechtou, vojáky, ženami a dětmi. Radostné výkřiky ozývaly se vukol. Jedni utíkali ke hradbám, aby se podívali do prázdného tábora, jiní dali se do smíchu nebo do vzlykání.

Někteří ještě nechtěli věřiti, ale stále přibývalo více sedláků i měšťáků. Šli z města Čenstochovy, z vísek okolních, z blízkých lesů, hlučně, s veselým zpěvem. Křižovaly se stále nové zprávy. Každý něco vědel o odcházejících Švédech a vyprávěl, kam šli.

Za několik hodin bylo úboží hory i celé úpatí pokryto lidmi. Brány kláštera otevřely se dokořán, tak jako bývaly otevřeny před vojnou a všecky zvony zněly, zněly, zněly . . . a tyto hlasy trimfu letěly dál a dál, až je slyšela celá Republika.

Sníh zasypával stále stopy Švédů.

* * *

O polednách toho dne byl kostel tak přeplněn, že byla hlava na hlavě, jako je ve dlažbě kámen na kameni.

Sám kněz Kordecki sloužil mši, a davům lidí se zdálo, že ji bílý anděl slouží. I zdálo se, že duši vyzpívá při této oběti, neboť s dejmem kadidel se vznese vzhůru a ku Boží chvále se rozvane.

Hukot děl již neotřásal ani stěnami, ani sklem v oknech, nezasypával prachem, nepřerušoval modlitby, ani tu píseň, kterou za všeobecného pláče zanotoval převor:

"Te Deum laudamus!"

(Konec dílu třetímu.)

DÍL IV.

I.

Kmitic i tři Kiemliče nesli koně rychle ku hranici slezské. Jeli ovšem opatrně, aby se s nějakou hlídkou švédskou nepotkali. Kiemličový měli průvodní listy, vydané Kuklinovským a podepsané Muellerem, avšak vojáci opatřeni takovými dokumenty byli podrobováni vyšetřování, a to by bylo mohlo panu Ondřeji i jeho soudruhům velice ublížiti. Jeli spěšně, aby hranice přestoupili co nejdříve a aby se do země císařovy dostali. Hranice nebyly jisty před řáděním Švédů, a často celé oddíly se do Slezska poutěly, aby zjímaly ty, kdož se k Janu Kazimírovi ubírali. Ale Kiemličové za ten čas, co pod Čenstochovou stá-

Kašlete?

Zda-li ano, tedy ten kašel ihned zastavte. A to snadno půjde, vezmete-li v čas

Severův Balsám pro plíce

(Severa's Balsam for Lungs). Zkuste tento lék v léčení kašle, nastuzení, chraptivosti, zápalu průdušek, krupu a zajíkavého kašle. Jest lahodné chuti a výtečný pro dítky i dospělé. Ceny 25 a 50 centů. Všude v lékárnách.

Stále kašlal.

"Nastudil jsem se, kašlal jsem bez ustání," píše pan W. Woloszyn, z Weirton, W. Va., "zvláště, když jsem se někdy napil studené vody. A vodu jsem pít musel, poněvadž pracuji při žhavém plechu v plechárně. Tu jsem četl v časopise o Severově Balsámu pro plíce a po využití 25 centové lahvičky, kašel přestal a cítím se teď zdráv."

Bolesti na prsou

z nastuzení a jiné, podobné bolesti a křeče rychle odstraňuje **Severův Gothardský olej** (Severa's Gothard Oil). Jest to výtečné mazání čili liniment. Ceny: 25 a 50 centů, všude v lékárnách.

Severův český kalendář

na rok 1916 jest již hotov a rozdáván je všude v lékárnách na požádání. Nemá-li je váš lékárník, pište si oň přímo. Mějte jej stále po ruce, po celý rok.

W. F. SEVERA CO., - CEDAR RAPIDS, IOWA

ESCHO SANITORIUM COMPANY

OMAHA, NEB.

2423 Cass St.

Ústav pro léčení rakoviny a vředů.

Ústav tento věnuje veškerou svoji pozornost léčení **rakoviny** a různých vředů bez používání nože.

Trpíte-li těmito neduhy, pište o podrobnosti, ředitel shora uvedeného ústavu, Dr. Lee R. J. Jones, M. D., vám osobně je sdělí.

Následující doporučení vám vysvětlí, co můžeme v tomto ústavu pro trpící tímto strašným neduhem vykonati. Vězte:

Omaha, Neb., 12. února 1916.

Těm, jichž se to může týkat!

Tímto dosvědčuji, že jsem byl léčen tak zv. "Eschoratiekým léčením" na rakovinu na mém vrchním pýšku a čelisti a sice před dvaceti dvěma roky. Léčením tím byl jsem trvale vyléčen, tak že dnes těším se dobrému zdraví. O své důvěře v tento "Eschoratie Treatment" nemohu mluvit příliš důrazně, věřím však, že jest to jediné léčení rakoviny.

Váš upřímný

G. S. CUSTARD,
2024 Webster St., Omaha, Neb.

WOOD BROS.

kommissionáři v dobytku

Kupují a prodávají živý dobytek v trhu pro jiné.

OBCHOD ZALOŽEN 1867.

Obchodní obrat ročně v těchto třech tržištích páčí se na 30 millionů dollarů

Zaměstnávají pouze schopné a zkušené prodavače, takže nejvyšší cena jest zaručena. Za uspokojení ručí každému. — Poctivost a vzorná obsluha jsou naším heslem.

Krajan p. J. A. Lichnovský, náš kasíř, píše a mluví česky a milerád každého krajana obslouží. Pište jemu nebo navštivte jej.

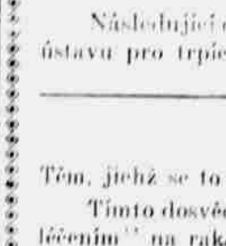

FRANK [illegible]UN

vlastní čistě a hojně zásobený

řeznický a uzenářský obchod

V ČÍSLE 2206 JIŽ. 13. ST. OMAHA.

Bohatý výběr čerstvého masa nejlepší jakosti a za ceny nejlevnější. Veškeré výrobky uzenářské těší se té nejlepší jakosti. Objednávky možno učiniti telefonem: Douglas 3[illegible]

HULSE & RIPPEN

16. a Jones ul.

Pohrobníci a Balzamovači

Veškerá naše obsluha jest prvé třídy a spolehlivá. Rakve prodáváme za poměrně levné ceny. Za uspokojení ručíme. Neopomeňte místo.—157